

ÚTLOND

SAMBAND
ÁRNI JOENSEN
FARTEKST@MAIL.DK

- Eg dugi ekki at siga, hvør verður forseti, men demokratiski flokkurin fer at skriva søgu hesaferð
(John Edwards)

Kina vil hava part av Arktis

Kina liggur framvið, nú ísurin minkar í arktiska økinum

Mynd: Polfoto

Kina hevur brúk fyri nógvari olju og hevur tí vent eygunum ímóti tí arktiska økinum, sum hevur nógva olju, nógva gass og onnur ríkidømi

Framrokningar hjá veður-lagsfrøðingum hava víst, at um ikki so mong ár verður tað siglandi ígjøgnum tað arktiska økinum, og at tað tískil eisini fer at bera til at vinna olju og gass í økinum.

Tað vita kinesararnir, og nú hava teir søkt um at sleppa upp í Arktiska Ráðið, átta lond við arktiska økið hava stovnað.

- Kina hevur heft seg við, at tað stóra náttúruilfeingið í arktiska økinum verður atkomiligt, og landið hevur stóran áhuga í tí, sum hendir í økinum, sigur formaðurin í Arktiska Ráðnum, norðmaðurin Karsten Klepsvik, við Berlingske Tidende.

Tann stóri kinesiski áhugin var sjónligur, tá Arkt-

iska Ráðið helt fund í Narvik í heyst, tí tá vóru trýggir kinesiskir embætismenn á fundinum. Men áhugin gongur báðar vegir, tí umboð fyri grønlenska heimastýrið og rævnisstyrið hava verið í Kina og vitjað tað almenna oljufelagið har.

Kina er ikki tað einasta landið uttan fyri tað arktiska økið, sum hevur víst leiðini ans. Eitt nú hava Spania og Pólland fingið eygleiðara-støðu í Arktiska Ráðnum, og sambært Karsten Kleps-

vik hava fleiri onnur lond spurt seg fyri um limaskap.

Eisini fiskurin

Karsten Klepsvik heldur, at tað er einki at ivast í, at fleiri av hesum londunum hugsa um annað enn olju og gass.

- Tað er lítið at ivast í, at nøkur lond hóma ein møguleika fyri at finna nýtt tilfeingi í umráðnum, sigur formaðurin í Arktiska Ráðnum.

- Hvørvur so mikið av

ísinum, at tað verður siglandi um summarið, verður alt Pólhavið atkomiligt. Tað fer at geva møguleikar fyri nýggjum siglingarleiðum, fleiri vísindaligum rannsóknnum og ikki minst nýggjum fiskastovnum, tí fiskurin broytir ferðamynstur, sigur Karsten Klepsvik.

Danmark er eitt av londunum í Arktiska Ráðnum, og Per Stig Møller, uttanríkisráðharri, hevur boðið hinum londunum á toppfund í Grønlandi í mai.

STUTT SAGT

OSCE vil hava tíð

Felagsskapurin fyri trygd og samstarvi í Evropa, OSCE, hóttir nú við at boykotta forsetavalið, sum verður í Russlandi um ein góðan mánað. OSCE ætlar sær at senda eygleiðarar til Russlands at halda eyga við valinum, og felagsskapurin hevur biðið russisku myndugleikarnar um loyvi at senda sínar eygleiðarar til Russlands í góðari tíð. Men russiskumyndugleikarnir hava svarað, at eygleiðararnir kunnu koma til landið fyra dagar undan valinum. Men OSCE sigur, at eygleiðararnir mugu sleppa til Russlands í næstu viku. Annars verður valið kanska boykottað.

Aboriginar fáa nú umbering

Stjórnin í Avstralia hevur gjørt av at biðja landsins upprunafólk, aboriginararnar, um umbering fyri tann politikk, sum avstralskir myndugleikar hava ríkið ímóti upprunafólkunum í farnum árum. Serstakliga fær upprunafólk-ið umbering fyri, at myndugleikarnir tvingsilsfluttu umleið 100.000 børn frá foreldrunum í árunum frá 1910 til 1970. Ein felagsskapur hevur biðið stjórnina stovna ein grunn, sum skal rinda raktum aboriginarahúskjum endurgjald, men tað vil stjórnin ikki.

Háhús undir jørð

Býráðið í Amsterdam tekur undir við einari ætlan um at byggja einhús í seks hæddum undir jørð. Teyr, sum hava gjørt ætlanina, ætla at brúka undirjarðarhúsin til biograf, ítróttarhús, vørugoymslu, parkeringspláss og annað. Tað er eitt byggifelag hjá niðurlenska jarnbreytarfelagnum, sum hevur gjørt uppskotið, ið er mett at kosta góðar 70 mia. krónur. Arbeiðið er mett at taka umleið 20 ár.

Castro-brøðurnir afturvaldir

Almenna valnevdin í Kuba kunngjordi í morgun, at brøðurnir Fidel og Raúl Castro eru afturvaldir í tjóðartingið. Sambært nevdini var eingin ivi um úrslitið, tí teir báðir fingi ávikavist 99,3 og 99,4 prosent av atkvøðunum í sínum valdøðum. Tann stóri spurningurin er nú, hvør teirra verður valdur til forseta, tá tingið fer at velja í næsta mánaði. Raúl hevur røkt forsetaembætið síðani juli í 2006, tí Fidel hevur verið sjúkur, men nú sigst hann vera komin fyrri seg aftur.

Giuliani givin

Fyrrverandi New York-borgarstjórin er nú givin við royndum sínum at gerast forsetavalevni

Rody Giuliani gjordist víða kendur og sera væl umtóktur millum nógvar amerikanarar sum borgarstjóri í New York undir yvirgangsátakunum tann 11. september í 2001. Men tað var kortini ikki nóg mikið til at fóta sær í kappingini um forsetaupstillingina hjá republikanarunum.

Í gjárkvöldið kunngjordi Giuliani, at hann gavst við

uppstillingini. Tá hevði hann júst tapt valið í Florida, har hann annars hevði sett sær fyri at byrja ferðina ímóti Hvítu Húsunum. Men hann ætlar ikki, at hansara atkvøður skulu fara til spillis.

- John McCain er tann best eignaði til at standa fyri hesum landinum, segði Giuliani. Hin takkaði, og teir báðir hálsfevndust.

Undan teimum fyrstu uppstillingarvalunum varð roknað við, at Rudy Giuliani fór at standa seg best av republikanarunum, og at McCain fór at verða hansara varaforsetaevni.

- John McCain er tann rætti forsetin, segði Giuliani, og so hálsfevndust teir

Mynd: Polfoto